

FİLİPİNLER'DE TURİZM FAALİYETLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Historical Development of Tourism Activities in Philippines

Kaan KAPAN¹

Adem YULU²

Anson YU³

Özet

Filipinler, Güneydoğu Asya'da yer alan bir ada ülkesidir. Yerleşme coğrafyası açısından sırasıyla Hint, Çin, İspanyol ve son olarak Amerika'nın siyasi ve kültürel egemenliği altında kalmıştır. Filipinler, tropikal ikliminin etkisiyle yılın her döneminde ortalama 25 °C ile 32 °C arasında değişen (turizm faaliyetleri açısından oldukça uygun) sıcaklık değerlerine sahiptir. **Tag-init** veya **Tag-araw** olarak bilinen yaz dönemi (denize girilebilen uygun iklim koşulları) ise, Ekim ayında başlayıp Nisan ayına kadar devam etmektedir. Bu dönem, en fazla turistin geldiği zaman dilimini de oluşturmaktadır. Ülke, iklim koşullarının yarattığı avantajlarının yanı sıra, turkuaz rengine sahip sahilleri (Boracay, Camiguin, Palawan vb.), Bohol'de bulunan çikolata tepeleri, UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki Banaue Pirinç Tarlaları, korunmuş bir savaş müzesi olan Corregidor Adası gibi daha birçok doğal ve beşeri çekicilik unsurlarına sahip bir turizm destinasyonudur.

Turizm faaliyetlerinin bir ülkede gelişmesi için gerekli olan arz kaynaklarından "çekicilik unsurlarının" büyük bir kısmını barındıran Filipinler, 2016 itibarıyla 6 milyona yakın turisti ağırlamıştır. Ancak, bu rakam aslında ülkenin turizm potansiyeli açısından oldukça düşüktür. Bu çalışmada da, Filipinler'de turizm faaliyetlerinin tarihsel gelişimi incelenirken, turizm faaliyetlerinin mekânla bağlantılı sorunları da tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Filipinler, Turizm Tarihi, Turizm Arz Kaynakları

Abstract

Philippines is an island country located in the southeast of Asia. In terms of settlement geography, it has been under political and cultural domination of India, China, Spain and the USA, respectively. Due to observed tropical climate, the country's temperature ranges in between 25 °C and 32°C throughout year, which is quite appropriate for tourism activities. Summer period (suitable time for swimming), known as Tag-init or Tag-araw, starts in October and come to end in April. This is also the timeframe when tourist visits reach the peak.

Philippines is a tourism destination, which has a lot of natural and human-effected attractive places; such as turquoise coasts (Boracay, Camiguin, Palawan, etc.), chocolate hills in Bohol, rice terraces in Banaue (on the UNESCO World Heritage List) and Corregidor Island (a protected war museum).

The country equips with most of the "attractive items" which are necessary supply sources for development of tourism activities in a country. However, it welcomed about 6 million tourists in 2016, which is quite low in comparison to total tourism potential of the country. This study, therefore, examines historical development of tourism activities in Philippines, and that it also tries to identify space-related problems of tourism activities.

Keywords: Tourism, Philippines, The History of Tourism, Tourism Supply Sources

---

¹ Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi, Coğrafya Bölümü., kaan.kapan@istanbul.edu.tr

² Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi, Coğrafya Bölümü., adem.yulu@istanbul.edu.tr

³ Araştırmacı-Yazar., Filipinler Turizm Bakanlığı., mrbinondo@gmail.com

GİRİŞ

Küreselleşmeyi toplumsal ve ekonomik açılardan kolaylaştıran ve önemli bir uluslararası mali yanı olan turizm (Tümertekin ve Özgüç, 2012 s.97), bir dönem belirli coğrafi bölgelerde küçük ölçekli faaliyetlerle sınırlandırılırken (Fouberg ve diğerleri, 2012 s.431), artık her yıl yaklaşık 800 milyondan fazla insanın hareket ettiği büyük bir sektör haline gelmiştir. Turizm faaliyetleri, özellikle yakın zamanlarda gösterdiği yüksek büyüme hızı ve gelir düzeyi üzerindeki olumlu etkilerinin yanı sıra, istihdamı artırması ve bölgelerarası eşitsizliği gidermesi gibi çeşitli ekonomik etkilerden dolayı son yılların moda deyişyle “sürdürülebilir bir motor gücü” olarak görülmektedir.

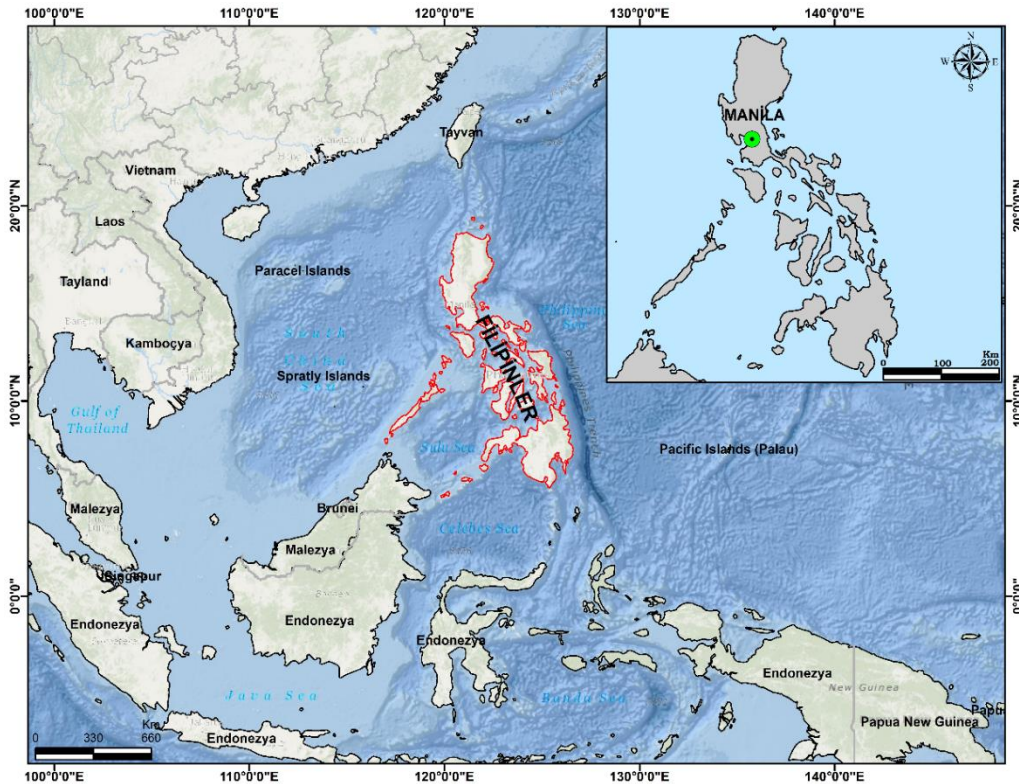
Filipinler, 2016’da 6 milyona yakın turist tarafından ziyaret edilmiştir. Ülke, turizm faaliyetleri açısından zengin coğrafi kaynaklara sahiptir. Örneğin, “kıyıları dünyanın en güzel denizle ilgili çekicilik kaynakları” olarak değerlendirilirken, “ekoturizm için ise potansiyel cennet” olarak da nitelendirilmektedir. Peki ama bölge turizm açısından kaynak çekiciliği eksikliği yaşamamasına rağmen neden yeteri kadar turist çekememektedir? Acaba, ülkenin istikrarsız siyasi tarihi ya da binlerce dağınık adalardan meydana gelmesi bir turizm ülkesi olmasını engelliyor olabilir mi? Eğer öyleyse, ülkenin dünyanın önemli bir turizm destinasyonu olması için bu sorunun üstesinden nasıl gelinebilir?

VERİ VE YÖNTEM

Bu çalışmada, çeşitli gelişmelerden etkilenerek günümüze kadar gelen turizm faaliyetlerinin Filipinler’deki tarihsel gelişim süreci (mekânsal özellikleriyle) ele alınmıştır. Verilerin temini, ülkemizden yaklaşık olarak 10.000 km uzaklıkta bulunan Filipinler’de yapılan arazi çalışmasına ve coğrafi gözlemlere dayandırılmıştır. Edinilen coğrafi verilerin yanı sıra, *University of the Philippines* kütüphanesinde literatür taraması yapılmıştır. Bu veriler, ülkenin Turizm Bakanlığı’nın ve İstatistik Kurumu’nun bilgileriyle karşılaştırılarak tablo ve grafikler oluşturulmuştur.

Çalışma Alanının Lokasyonu

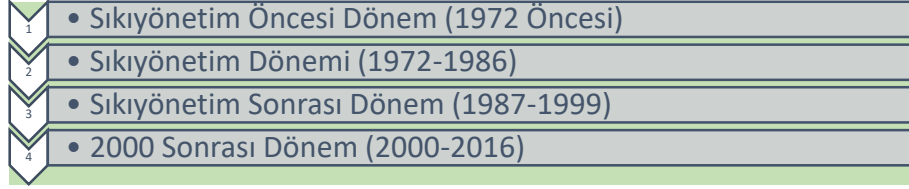
Büyük Okyanus’un batısında yer alan Filipinler, 7.000’den fazla adadan oluşan bir ada ülkesidir. Kuzeyde Tayvan ve güneyde Endonezya arasında kalan Filipinler, batıda Güney Çin Denizi ve Asya anakarası, doğuda ise Büyük Okyanus ile sınırlanmaktadır. Tropikal iklim kuşağında, farklı yüzölçümlerine sahip adalar topluluğundan meydana gelen Filipinler, sahip olduğu sayısız kültürel çeşitliliğinin yanı sıra, şaşırtıcı ırksal karışımları ve gelenekleriyle birçok Güneydoğu Asya ülkesi arasında ayırt edici bir yere sahiptir (Şekil 1).

Şekil 1: Filipinler'in Lokasyonu

Turizm Faaliyetlerinin Tarihsel Gelişim Süreci

Filipinler'de turizmin tarihsel gelişim süreci, özellikle ülkenin bağımsızlık sonrasında sık sık darbelerle kesintiye uğrayan siyasi istikrarsızlığının yol açtığı krizler ve kırılgan ekonomik yapısı gibi nedenlere bağlı olarak, 4 dönem halinde incelenmiştir (Şekil 2).

Şekil 2: Filipinler'de Turizmin Tarihsel Gelişim Süreci

Sıkıyönetim Öncesi Dönem (1972 Öncesi)

Yaklaşık 22.000 yıl önce Güneydoğu Asya anakarasından gelen göçler yoluyla yerleşime sahne olan Filipinler (Tope, 1991, s.19), başlangıçta özellikle Hindistan'ın kültürel etkisinde kalırken, 10. yüzyılda başlayan ticari ilişkiler sonucunda bu defa Çin'in etkisinde kalmıştır (Timor, 2015,s.245). Macellan'ın 1521'de Cebu Adası'na ayak basmasıyla Avrupalı güçlerle tanışan Filipinler, 1596-1898 yılları arasında İspanya'nın Güneydoğu Asya'daki bir sömürgesi olarak varlığını sürdürmüştür. Erişebilirlik sorununun bir ölçüde giderildiği Manila gibi kıyı şehirlerinin aksine; farklı nüfus gruplarının yaşadığı iç kesimlerde ise çeşitli doğal engeller (arızalı topoğrafik yapı, bataklıklar, sık yağmur ormanları vb.) ve kabileler arasında gerçekleşen savaşlar nedeniyle bu bölgeler uzun bir dönem dünyadan izole bir şekilde varlıklarını devam ettirmişlerdir. Ancak, İspanyollar, 19. yüzyılın sonlarına doğru, ülkeyi dünyanın geri kalan kesimiyle bağlantısını arttırmak amacıyla, modern ulaşım (denizyolu ve demiryolu) ve iletişim araçları (elektrik ve telgraf gibi) konusunda çeşitli yatırımlar yapmaları, esasında bölgeyi önemli ölçüde erişilmez olmaktan çıkarmıştı. İspanyolların Manila Limanı'nı uluslararası ticarete açmaları da Manila'nın zamanla farklı milletlerden çeşitli düzeydeki meslek gruplarına ait kişiler (iş adamları, diplomatlar, denizciler vb.) tarafından sık ziyaret edilen bir Güneydoğu Asya şehri haline gelmesine zemin hazırlamıştır (Arcilla, 2000, s. 276).

Filipinler, Batılı devletlerin pazar ve kaynak arayışlarının sonucunda, 1898'de Amerika Birleşik Devletleri'nin sömürgesi haline gelmiştir. Amerikalılar, yaklaşık 300 yıl süren İspanyol hâkimiyetinin derin izlerini ülkeden silmek için, öncelikle kolonyal İspanyol şehir mimari tarzının birçok yönüyle hâkim olduğu Manila'yı tipik bir Amerika şehrine dönüştürmeye yönelik ciddi girişimlerde bulunmuşlardır. Örneğin, 20. yüzyılın başlarından itibaren İspanyol mimarisinin yerine Amerikan mimarisini yansıtan yapılar (konaklama sorununu gidermek amacıyla yapılan otel v.b) ön plana çıkmaya başlamıştır (Noche, 2015, s.2).

Turizm faaliyetlerinin henüz ortaya çıkmadığı bu yıllarda, turistik gezi sayılabilecek ziyaretler, ağırlıklı olarak gelir düzeyi yüksek, ancak küçük bir kesim tarafından ülkenin kıyı destinasyonlarına yönelik olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan, modern anlamda sayılabilecek ilk turistik tesislerden biri olan "The Hotel Oriente" 1899'da, The Manila Hotel ise 4 Temmuz 1912'de (Amerika'nın Bağımsızlık Günü kutlamalarında) açılmıştır (Day, 1990, s.1).

Fotograf 1: Ülkenin Siyasi ve Kültürel Merkezi Olan Manila'daki The Hotel de Oriente

Kaynak: <http://www.lougopal.com/manila/?p=535>

Filipinler, 1900'lü yılların ilk yarısında, "erişilebilirlik sorunu" henüz çözüme kavuşturulmadığı için az sayıda turist tarafından ziyaret edilmekteydi. Bununla birlikte, ulaşım konusunda sağlanan gelişmelerle birlikte (örneğin, 1937'de ilk sivil havalimanı olan *Nielson Field* açılması, yine 1937 yılında *Iloilo-Negros Air Express Şirketi* (INAEC) ve *Filipin Hava Taksi Şirketi*'nin kurulması, karayolu ulaşımında yapılan iyileştirmeler v.b), ülke fiziki bakımından daha erişilebilir hale gelmiştir. Böylece, daha önce kolaylıkla erişilmeyen Manila dışında bulunan Baguio ve Taal Volcano gibi (Luzon yarımadası) doğal çekiciliğe sahip bölgeler, yeni turist destinasyonları olarak belirlemeye başlamıştır.

Filipinler'in 1946 yılında bağımsızlığını kazanmasının ardından, ülkede turizm konusunda kurumsallaşmaya dönük gelişmeler meydana gelmeye başlamıştır. Öncelikle, turizm merkezlerine yönelik erişim imkânlarını geliştirmek, yerel yerleşimciler arasında kültürel turizmi teşvik etmek ve ülkenin sosyo-ekonomik gelişmesi içerisinde turizmi etkili bir araca dönüştürmek amacıyla 1950'de "Philippine Tourist and Travel Association" (PTTA), 1956'da ise "The Board of Travel and Tourist Industry" (BTTI) kurulmuştur (Anasco ve Lizada, 2014 s.2). Turizm olgusunun başlangıç seviyesinde olduğu bu yıllarda, ülkede turizmin geliştirilmesinde ulusal turizm örgütlerinin ve özel sektörün yanı sıra, kamu sektörünün de giderek rolü artmıştır.

1960'lara doğru turizm altyapısının geliştirilmesi ve gelir düzeyindeki artış turizm faaliyetlerinin ekonomik coğrafya içinde önem kazanmasına neden olmuştur. Ülkeye gelen turist sayısının bir yekûn oluşturması neticesinde, 1960'tan itibaren kayıt altına alınmaya başlanmıştır. İlk verilere göre 1960 yılında Filipinler'e 51.000 turist geldiği, sonraki yıllarda ülkeye gelen turist sayısının hızlı bir şekilde atarak 1965'te 84.000, 1972'de 166.000'e yükseldiği izlenmiştir. Bu dönemde, turist sayısındaki artış yabancı konaklama zincirlerinin dikkatini çekmeye başlamış ve çok sayıda küresel konaklama şirketinin ülkeye büyük ölçekli yatırımlar yapmalarına sahne olmuştur. Gerçekten de Sheraton, Hilton (1968) ve Intercontinental Hotel (1969) gibi lüks otel zincirlerinin art arda ülkeye girerek yatırım yapmaları, Filipinler'de giderek büyüyen turizm olgusunun küresel turizm pazar ölçeğinde yer almaya başlamasının ilk adımları olarak görmek mümkündür.

Sıkıyönetim Dönemi (1972-1986)

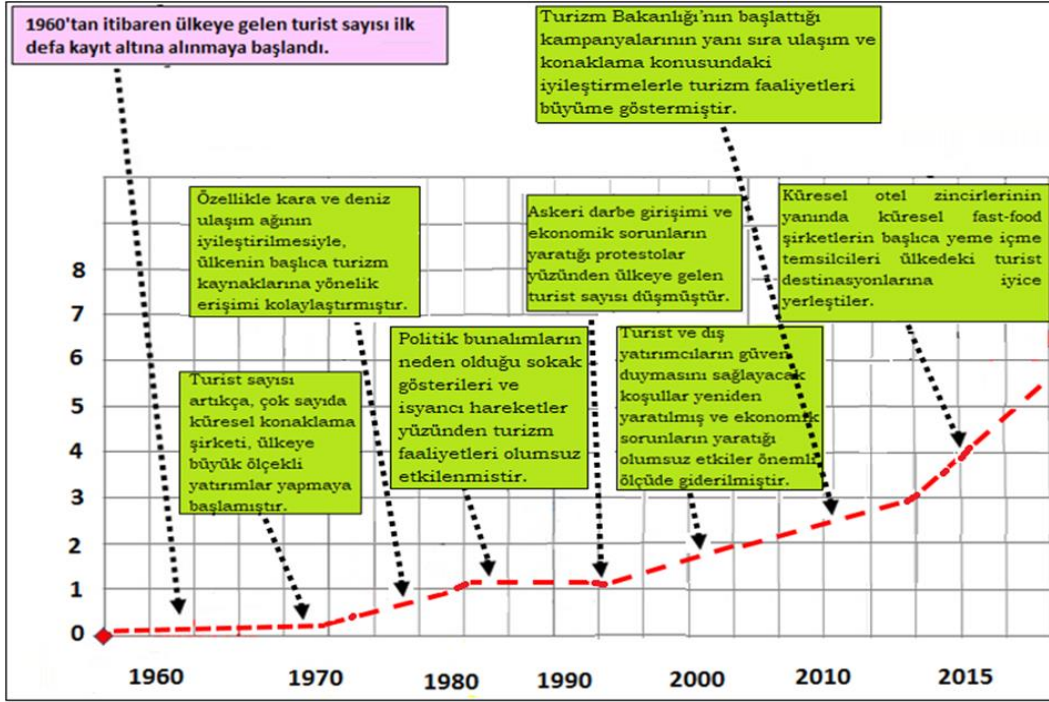
Filipinler'e gelen turist sayısı, çevresel koşulların yarattığı yalıtılmışlık yüzünden, 1970'lere kadar 150.000'leri ancak bulmuştur; fakat bu tarihten itibaren çeşitli faktörlerin etkisiyle gelen turist sayısında artış görüldüğü dönem olarak göze çarpmaktadır. Bu faktörlerin başında ise *Başkanlık Kararnamesi* ile 1972 yılında mevcut turizm planlarına yenisi eklenerek *Turizm ve Ticaret Bakanlığı'nın kurulması* ve bu yönde çalışmalarına hız verilmesi gelmektedir. Bir diğer önemli faktör ise ülkenin çeşitli bölgelerinde *modern düzeyde havalimanlarının* faaliyete geçmesi ve *ulaşım ağının* (gerek kara gerekse denizyolu) iyileştirilmesiyle başlıca turizm kaynaklarına yönelik erişimin kolaylaşmasıdır.

Ulaşım konusunda sağlanan bu gelişmeler ve konaklama kolaylıklarına yönelik yatırımların yanı sıra, bu dönemin başında *siyasi ve ekonomik istikrarın sağlanması* ülkede turizmin yayılmasını ve gelişmesini olumlu yönde etkilemiştir. Turizm faaliyetleri, ülkenin ekonomik faaliyet kolları içinde önem kazanmasına paralel olarak *Turizm Bakanlığı* yeniden düzenlenmiş ve *Filipinler Üniversitesi (1977)* bünyesinde ilk turizm *ile ilgili bölümler* açılmıştır (Richter, 1980, s. 245).

Bu dönemde, ülkenin başta başkent Manila olmak üzere büyük şehirleri uluslararası markaların (Holiday Inn, Hyatt, The Peninsula, The Mandarin Oriental vb.) yatırımlarına sahne olmuş ve kıyılarda çok sayıda otel ve tatil köyü bu dönem içinde kurulmuştur. Her ne kadar konaklama kolaylıkları ve ulaşım faaliyetleri konusunda belirgin ilerlemeler göze çarpıyor olsa da, Turizm Bakanlığı'nın girişimleri sayesinde, ülkenin uluslararası organizasyonlar ve önemli sportif etkinliklere (Dünya Kainat Güzellik Yarışması 1974, Dünya Bankası Toplantısı 1975, Dünya Boks Müsabakası 1975 vb.) de ev sahipliği yapması tanıtımında önemli bir katkı sağlamıştır. Bu gelişmelerin doğal sonucu olarak, 1972 yılında ülkeye gelen turist sayısı 166.000 civarındayken, bu sayı hızlı bir şekilde artmış ve 1980'de ilk defa 1 milyonu geçmiştir. Ancak, bu gelişme yıllarını takip eden dönemde politik bunalımlarının neden olduğu sokak gösterileri ve isyancı hareketler yüzünden turizm faaliyetleri olumsuz etkilenmiştir. Bunun sonucunda, ülkeye gelen turist sayısı azalarak, 1986'da 782.000'e düşmüştür.

Sıkıyönetim Sonrası Dönem (1987-1999)

Sıkıyönetim sonrası dönemde, turizm altyapısına yatırım yapacak sermaye sahiplerinin ve turistlerin ülkeye gelmesini sağlayacak güvenli koşulların yeniden yaratılmasının yanı sıra, ekonomik sorunların yarattığı olumsuz etkilerin önemli ölçüde giderilmesi ve turizm altyapısına dönük iyileştirilmelerin yapılması gibi düzenlemeler, ülkeye gelen turist sayısının artışı üzerinde etkili olmuştur. Nitekim bu dönemin başında (1986) ülkeye gelen turist sayısı 782.000 iken, bu sayı 1988'de yeniden 1 milyonun üstüne çıkmıştır. Ülkeye gelen turist sayısı ve turizm gelirlerindeki artış, 1991'deki askeri darbe girişimi ve ekonomik sorunların yarattığı protestolar yüzünden kesintiye uğrayarak, ülkeye gelen turist sayısı 951.000'e düşmüştür (Şekil 3).

Şekil 3: Filipinler'de Turizmin Tarihsel Gelişim Süreci

Ancak, askeri darbenin olumsuz etkisi kısa sürmüştür. 1992 yılından itibaren ülkeye gelen turist sayısı hızlı bir şekilde artış göstererek 1996'da bu defa 2 milyonun üzerine çıkmıştır. Bunda hiç kuşkusuz Turizm Bakanlığı'nın ülkedeki turizm pazarına yönelik yatırımlar yapması ve Filipinler'in kendi turizm markasını yaratmak için (1994) *Fiesta Island Philippines!* sloganıyla ilk tanıtım kampanyasını başlatması başrol oynamıştır. Turizm konusundaki bu girişim ve yatırımların yanında, havayolu ulaşımı konusunda yatırımların yapılması (yurtiçi ve yurt dışındaki havalimanları arasında düşük fiyat tarifesiyle karşılıklı uçuş bağlantılarının kurulması), ülkeyi uzun mesafeli tatil yolculukları için elverişli kılmıştır.

Ülkedeki turizm gelişim süreci, 1997'de bu sefer ekonomik nedenlerden (özellikle Güneydoğu Asya'yı ülkelerini etkileyen bölgesel ölçekli ekonomik kriz) dolayı sekteye uğramıştır. Ekonomik krizden dolayı ülkeye gelen turist sayısı azalış göstererek 1.971.000'e düşmüştür. Sözü edilen bu kriz 2000'lerin başlarına kadar ülkedeki turizm yatırımlarının da aksamasına yol açmıştır.

2000 Sonrası Dönem (2000-2016)

1997'de Tayland'da başlayıp kısa sürede tüm Güneydoğu Asya'yı etkileyen bölgesel ekonomik krizin derin etkilerini yaşayan Filipinler'de, özellikle 2000'lerden sonra turizm faaliyetleri yeni bir gelişme ivmesi kazanmıştır. Bu dönemde, turizm konusunda dikkat çekici gelişmelerin başında, Turizm Bakanlığı'nın 2001'de başlattığı "*Wow Philippines*" sloganıyla çevre ülkelerden önemli miktarda turist çekme arayışları gelmektedir. "*Wow Philippines*" kampanyasını, 2010'da "*Pilipinas Kay Ganda*" (Philippines the beautiful), 2012'de de "*It is more fun in the Philippines*" takip etmiştir. Turizm Bakanlığı tarafından oluşturulan bu yeni turizm sloganlarıyla ülkeye gelen turist sayısının artırılması amaçlanmıştır.

Filipinler'de turizm faaliyetleri ekonomik coğrafya içindeki önemi giderek artmasına paralel olarak, ülkenin güneyine turizmin arz kaynaklarından olan otel, eğlence merkezleri gibi faaliyet alanları yerleşirken, Batanes, Boracay ve Palawan gibi birçok eski kıyı kasabası mekânsal ve fonksiyonel değişime uğramıştır. Bu süreçte, ülkenin kuzeyindeki Luzon Adası'nda UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki Banaue Pirinç Tarlaları kültürel-doğal çekicilikler ile Corregidor Adası kültür ve savaş turizmi açısından bir turistik destinasyonu olarak ön plana çıkmıştır (Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2: Sağda UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki Banaue Pirinç Tarlaları, solda ise korunmuş bir savaş müzesi olan Corregidor Adası

2000 sonrası dönemde, konaklama tesisleri ülkenin farklı bölgelerine dağılmakla birlikte, ağırlıklı olarak güney bölgelerinde yoğunlaşmış ve turizmin ekonomik çoğaltıcı etkileriyle birlikte çeşitlenmeler meydana gelmiştir. Özel otomobil sahipliğinin artmasıyla ülke içindeki hareketlilik artmış (kuşkusuz adalardan oluşan bir ülke olması nedeniyle olanaklar elverdiği ölçüde) ve ulaşım (özellikle havalimanı ve denizyolu) altyapısına yapılan yatırımlarla uzak bölgelere erişim kolaylaşmıştır. Ayrıca, ülke büyük yolcu gemilerinin de uğrak limanları listesine girmiştir. Tüm bu gelişmeler, ülkenin kısa sürede uluslararası nitelikte bir turizm destinasyon dönüşümüne zemin hazırlamıştır.

Filipinler'de turizm faaliyetlerin ve ilgili çeşitli fonksiyonların gelişmesi, mekânsal arazi kullanımında kendisini ağırlıklı bir biçimde göstermiştir. Örneğin, Manila dışında, ülkenin yoğun bir şekilde turizm faaliyetlerine sahne olan güney bölgelerindeki başlıca destinasyonlarda küresel otel zincirlerinin (Radisson Blu, Marriot, Hilton, Movenpick v.b) yanı sıra, küresel düzeyin en belirgin göstergeleri olan yeme-içme faaliyetlerinin temsilcileri (McDonald's, Burger King ve KFC vb.) olan kuruluşların sayıları artmıştır.

Turizm faaliyetlerinin büyük gelişme göstermesi, çeşitli ekonomik etkiler (ödemeler dengesi sağlama, devlete vergi kaynakları yaratması, bölgesel eşitsizliği azaltması v.b) meydana getirirken, istihdam yaratmadaki katkısı da devamlı bir şekilde atmıştır. Örneğin, Filipinler ekonomisinde 2010'da 4.1, 2013'te 4.7 ve 2014'te ise 4.8 milyon istihdam yaratmıştır (Department of Tourism, 2015).

2000 sonrası dönemde, bazı yıllar hariç tutulursa (örneğin 2001, 2003 ve 2009) ülkeye gelen turist sayısı bakımından sürekli bir büyüme görülmüştür. Bunda, önceki dönemlere göre siyasi istikrarın sağlanması kadar turizm faaliyetlerin ekonomik kalkınma planları içinde kalıcı yer edinmesinin de önemli bir rolü bulunmaktadır. Filipinler'e gelen turist sayısı 2001'de 1.797.000, 2005'te 2.623.000, 2010'da 3.520.000, 2016'da ise 5.967.005'a erişmiştir. Filipinler turizminde, bu dönemde sağlanan en büyük artış ise, turist sayısında 2003-2004 (% 20.1) ve 2009-2010'da (% 16.7) gerçekleşmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: 1960-2016 Yılları Arasında Filipinler'e Gelen Turist Sayıları

Yıl	Ziyaretçi Gelen Sayısı	% Cinsinden Büyüme Oranı	Yıl	Ziyaretçi Gelen Sayısı	% Cinsinden Büyüme Oranı	Yıl	Ziyaretçi Gelen Sayısı	% Cinsinden Büyüme Oranı
1960	51.000		1980	1.008.000	4.2	2000	1.992.000	1,1
1961	57.000	13	1981	939.000	-6,8	2001	1.797.000	-9,8
1962	62.000	8,9	1982	891.000	-5,1	2002	1.933.000	7,6
1963	70.000	11,9	1983	861.000	-3,4	2003	1.907.000	-1,3
1964	75.000	7,8	1984	817.000	-5,1	2004	2.291.000	20,1
1965	84.000	11,7	1985	773.000	-5,4	2005	2.623.000	14,5
1966	102.000	21	1986	782.000	1,2	2006	2.843.000	8,4
1967	109.000	7	1987	795.000	1,7	2007	3.092.000	8,8
1968	113.000	3,6	1988	1.043.000	31,2	2008	3.139.000	1,5
1969	123.000	9,4	1989	1.190.000	14,1	2009	3.017.000	-3,9
1970	144.000	16,9	1990	1.025.000	-13,9	2010	3.520.000	16,7
1971	144.000	0,2	1991	951.000	-7,2	2011	3.917.454	11,3
1972	166.000	15,3	1992	1.153.000	21,2	2012	4.272.811	9,1
1973	243.000	45,9	1993	1.372.000	19	2013	4.681.307	9,6
1974	410.000	68,9	1994	1.574.000	14,7	2014	4.833.368	3,2
1975	502.000	22,4	1995	1.760.000	11,8	2015	5.360.682	10,9
1976	615.000	22,5	1996	2.049.000	16,4	2016	5.967.005	11,3
1977	730.000	18,7	1997	2.223.000	8,4			
1978	859.000	17,7	1998	2.149.000	-3,3			
1979	967.000	12,5	1999	1.971.000	-8,3			

Filipinler'e gelen turistlerin ülkelere göre dağılımı bakıldığında büyük bir kısmının gelişmiş ülkelere geldiği (dünya genelinde de olduğu gibi) görülmektedir. Nitekim 2016 yılında ülkeye gelen 6 milyona yakın yabancı turist geldiği ülkelere bakıldığında sırasıyla; Güney Kore, A.B.D, Japonya ve Çin'in önde gelmektedir. En büyük turist grubunu Güney Korelilerin oluşturmasının esas nedeni, her iki ülke arasındaki turistik ziyaretleri kolaylaştıran anlaşmalarla "güneş-deniz-kum" paket turlarının (bunda, Güney Kore'nin sahip olduğu çevresel koşulların yaz turizmini kısıtlamasının da rolü bulunmaktadır) düzenleniyor olmasıdır. Güney Kore'yle birlikte diğer bir önemli turist grubunu ise A.B.D.'den gelenler oluşturmaktadır. Bunda, ülkenin bir dönem A.B.D'nin sömürgesi olması nedeniyle iyi bilinmesinin ve eski sömürgeye dayalı ilişkilerin sonucunda A.B.D'de büyük bir *Balikkabayan* (Filipinler dışında yaşayan Filipinliler olarak ifade edilmektedir) kitlesinin varlığı etkilidir. Ülkeyi en sık ziyaret eden bir diğer turist grubu ise; Japonlardır. Japonlar, "güneş-deniz-kum" paket tatillerinin yanı sıra, seks⁴ ve golf turizmi için ülkeyi ziyaret etmektedirler. Sözü edilen bu ülkeleri sırasıyla Çin, Avustralya, Singapur, Tayvan ve Kanada izlemektedir.

SONUÇ

Bulunduğu topraklar üzerinde, eskiden çeşitli göç dalgalarıyla Asya ana karasından gelen ve birbiriyle çok az ilişkisi olan toplulukların yaşadığı bilinen Filipinler'de (Timor, 2015,s.245), turizmin çekirdeği sayılabilecek ilk geziler, dış dünyayla ulaşım ve iletişimin daha kolay olduğu Manila ve yakın çevresindeki kıyı şehirlerinde başlamıştır. 1946'da bağımsızlığını kazanmasının ardından, turizm konusunda ilk ciddi çalışmalar başlarken, turizm faaliyetleri devlet ve özel sektör tarafından desteklenmiştir. Ülkeye gelen turistlerin 1960'ta ilk defa kayıt altına alınmaya başlamasından sonra, özellikle 1970'lerde başlayan turizm gelişme hareketi 1980'lerde siyasi krizler nedeniyle kesintiye uğramıştır. 1990'larda bu krizlerin neden olduğu sorunların önemli ölçüde giderilmesi ve ekonomik büyümenin etkisiyle yeni bir gelişme ivmesi kazanan turizm faaliyetleri, 1996'da ilk defa 2 milyonu geçerken, zaman zaman yaşanan çeşitli sorunlara rağmen ülkeye gelen turist sayısı artarak (bazı yıllar hariç) 2016'da 6 milyona yaklaşmıştır.

Bulunduğu coğrafi konumu nedeniyle büyük ölçekli ekonomilere sahip Güney Kore, Çin ve Japonya'ya yakın bir lokasyona sahip olan Filipinler'e gelen en büyük turist grubunu A.B.D ile birlikte bu ülkeler oluşturmaktadır. Ülkede en sık ziyaret edilen destinasyonların başında ülkenin siyasi ve kültürel başkenti olan Manila gelmektedir. İspanyol ve Amerikan egemenliğinin Manila'daki kalıntıları, ülkenin miras turizmine temel oluşturmaktadır. Filipinler'de en fazla turist çeken diğer turizm merkezleri ise Boracay, Banaue, Palawan, Bohol, Cebu, Mayon ve Taal Volkanı'dır.

2015 yılında seyahat ve turizm endüstrisi, ülkenin %10,6'sını oluşturmaktadır (Villegas, 2016, s.3). Turizm sektörü yaklaşık 5 milyon kişiye istihdam alanı olmuş ve gelen yabancı turistlerden yaklaşık 4,5 milyar dolar gelir elde edilmiştir. Çevresel koşulların yarattığı yalıtılmışlığa rağmen, turist sayısının özellikle son yıllarda ciddi bir artış göstermesi, küresel ölçekli turizm şirketlerinin büyük ölçekli yatırımlarına sahne olması ve turizmin ekonomik, toplumsal-kültürel etkilerinin daha fazla hissedilmesinin temelinde ise, ülkenin sahip olduğu eşsiz doğal kaynakların varlığı başrol oynamıştır. Ayrıca:

- Birbirinden tamamen farklı kültürel özelliklere sahip nüfus grupların farklı alanlarda yaşamalarının yarattığı kültür ve tarih turizmi zenginliği,
- Bölgenin oluşum ve gelişiminde jeolojik süreçlerle meydana gelen sayısız doğal turizm kaynaklarının varlığı,
- Dünyanın İngilizce konuşulan en büyük 3. ülkesi olması neticesinde gelen turistlerin diyalog, adaptasyon ve aidiyet duyguları açısından avantaj oluşturması (Daang Matuwid – Achievements 2016),
- Gelen turist sayıları incelendiğinde, özellikle Boracay (deniz-kum-güneş), Palawan (dalış), UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki Banaue Pirinç Tarlaları, korunmuş bir savaş müzesi olan Corregidor Adası vb. birbirinden farklı çekiciliklerin varlığı.
- Ekoturizm açısından benzersiz avantajlar barındırması,

Turizm faaliyetlerin kitlesel ölçek kazanarak, yakın gelecekte dünyada en çok turist çekecek "ekonomik kenar" ülkelerden biri olarak nitelendirmek mümkündür.

Turizm faaliyetlerinin büyümesinin önündeki temel yapısal sorunların başında ise şunlar gelmektedir:

- 7.000 adadan müteşekkil bir coğrafi yapısı olmasından kaynaklı turizm destinasyon noktalarına erişimde güçlükler yaratması,
- Ulaşım ve bununla bağlantılı hizmetlerin henüz dünya standartlarından uzak olması,

⁴1980'lerde Filipin Adalarına gelen Japon turistlerin % 78'i erkekti; 1996'da da hala % 85'ini erkekler oluşturuyordu. Örneğin, bu pay Tayvanlılarda % 59 iken Amerikalılarda % 60 idi. Filipinler'de seks turizmi yasallaştırılmış, kontrol altına alınmış ve çok büyük ölçek kazanmıştır (Özgüç, 2017:473).

- Büyük ölçekli ekonomiye sahip Avrupa ülkelerine yönelik uçuşların sayıca az ve pahalı olması,
- Adaların doğal çekicilikler açısından büyük bir zenginliğe sahip olmasına rağmen, coğrafi açıdan dağınık ve birbirinden uzak olmaları,
- Ülkedeki uyuşturucu madde kullanımı ve suç oranlarının yüksek olması,
- Alt ve üstyapı eksiklikleri yüzünden gelen turist kitlelerinin taleplerini karşılamaktan uzak olması,
- Bölgelerarası kültür, eğitim ve sağlık hizmetlerinde farklılıkların gözlenmesi,
- Tanıtım, reklam ve medyanın yeteri kadar kullanılmaması,
- Ülkeye gelen turistlerin (2011-2016) % 98'inin havayolunu tercih etmelerine (Asia Pasific Prejets) rağmen, havaalanlarının entegrasyonu, koordinasyonu ve vergilendirmesinde sıkıntılarının bulunması,
- Coğrafi şartlar nedeniyle doğal afetlere açık olması ve bunun turizm sezonunu kısaltması,
- Ülkenin güney kesiminde isyancı grupların sık sık yabancı turistleri kaçırmaları sonucunda "güven imajının" üzerinde yol açtığı olumsuz etkileri,

Yukarıda da ifade edildiği üzere, Filipinler'de turizm faaliyetlerinin çeşitli sorunları bulunmaktadır. Ancak sözü edilen yapısal sorunların giderilmesi ve turizm faaliyetlerinin yalnızca kıyı turizmi ile sınırlı tutulmamasıyla mümkün görünmektedir. Turizm faaliyetlerinin çeşitlendirme noktasında, özellikle ekoturizm ve topluma dayalı turizm faaliyetleri üzerinde durularak, turizm sektörüne olumlu bir ivme kazandırılabilir. Bu duruma en güzel örnek ise gerek iklimatik kaynaklar, gerek doğal çekicilik unsurları, gerekse de topluma dayalı turizm faaliyetleri bakımından benzer özelliklere sahip Tayland verilebilir. Tayland, uyguladığı turizm politikaları neticesinde 2016 yılında 30 milyona yakın turisti ağırlamıştır.

Kaynakça

- Arcilla, J. S. (2000). *After the Galleons: Foreign Trade, Economic Change and Entrepreneurship in the Nineteenth-Century Philippines*. Manila: Ateneo de Manila University
- Asian Institute of Tourism. 5 Eylül 2017 tarihinde http://ait.upd.edu.ph/index.php?option=com_content&view=article&id=6&Itemid adresinden edinilmiştir.
- Daang Matuwid - Achievements. Official Gazette of the Republic of the Philippines. Retrieved May 27, 2016.
- Day, B. (1990). *The Manila Hotel: The Heart and Memory of a City*. National Media Production Center.
- Department of Tourism (2015). *Tourism in the Philippines*.
- Fouberg, E., Murphy, A. & Blij, H. (2012). *Human Geography, People, Place, and Culture*. U.S.A.
- LRR, Tope. (1991). *Philippines, Culture of The World*. Singapore:Times Books International.
- Manila Nostalgia. 12 Haziran 2017 tarihinde <http://www.lougopal.com/manila/?p=535> adresinden edinilmiştir.
- Noche, A, M. (2015). History of Philippine architecture. *Retrieved March, 30, 2016*.
- Özgüç, N. (2017). *Turizm coğrafyası*. Çantay Kitabevi.
- Palawan State University. 15 Ekim 2017 tarihinde <http://www.psu.palawan.edu.ph/index.php> adresinden edinilmiştir.
- Philippines Statistics Authority. 9 Aralık 2017 tarihinde <http://psa.gov.ph/> adresinden edinilmiştir.
- Pilapil-Añasco, C. & Lizada, J. C. (2014). Philippine tourism: Evolution towards sustainability. In *SHS Web of Conferences*, 12, 1032. EDP Sciences.
- Republic of the Philippines Department of Tourism. 8 Haziran 2017 tarihinde <http://web.tourism.gov.ph/> adresinden edinilmiştir.
- Richter, L. (1980). The political uses of tourism: a Philippine case study. *The Journal of developing areas*, 14(2), 237-257.
- The Philippine Women's University. 12 Haziran 2017 tarihinde <https://www.pwu.edu.ph/sot.html> adresinden edinilmiştir.
- Timor, A. N. (2015). *Güneydoğu Asya Özellikler-Ülkeler*. Çantay Kitabevi.
- Tümertekin, E. & Özgüç, N. (2012). *Ekonomik Coğrafya-Küreselleşme ve Kalkınma*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Villegas, B.M. (2016). Tourism: Next engine of growth. *Manila Bulletin*, 1-4.